

Høring av verneplan for skog

Grønlifjellet naturreservat, Drangedal kommune

Eikedominert bærlyngskog. Foto: John Gunnar Brynjulvsrud

**Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Januar 2022**

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanens omfang.....	7
6. Faktaark.....	8
7. Forslag til verneforskrift.....	14

Vernekart er lagt ved høringen som eget vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark sender med dette på høring forslag til vern av Grønlifjellet naturreservat i Drangedal kommune.

Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra grunneieren i området om frivillig vern av skog. Tilbudet på det søndre arealet kom inn fra grunneier 19. desember 2017. Tilleggsareal i nord ble fremmet fra grunneier 7. februar 2021, og mottatt fra AT Skog 13. september 2021. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2010 (naturtyperegistrering) og biologiske registreringer i 2018 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfold-loven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet for Grønlifjellet naturreservat ble meldt 29. oktober 2021, og frist for innspill var 15. desember 2021. Arealene som foreslås vernet ved Grønlifjellet er todelt, noe som gikk fram av kartet som fulgte oppstartsmeldingen. Selv om det er to adskilte arealer har Miljødirektoratet godtatt at det brukes ett felles navn i dette tilfellet.

Det kom inn følgende merknader til oppstartsmeldingen:

Bane NOR (brev datert 02.11.2021) uttaler følgende:

«Områdene som skal vernes ligger langt fra jernbane. Bane NOR har ingen merknader.»

Språkrådet (brev datert 17.11.2021) uttaler følgende:

«Ingen merknader. Namnet høver på det foreslåtte verneområdet, og Grønlifjellet er einaste godkjente skrivemåte for naturnamnet i Sentralt stadnamnregister (SSR).»

Landbruksdirektoratet (brev datert 24.11.2021) uttaler følgende:

«Som instans for høyringa av forslag til oppretting av nye naturreservat, ønsker vi å gi nokre generelle innspel til verneprosessen.»

Grundig beskriving av området

Av høyringsdokumenta må det komme tydeleg fram om og i tilfelle korleis det aktuelle området blir nytta til landbruksformål. Dersom det er landbruksinteresser i området som ikkje blir tatt omsyn til i utkast til forskrift, ber vi om at det blir grunngjeve i høyringsdokumenta.

Typiske landbruksinteresser kan vere (lista er ikkje uttømmende):

o Skogsbilveg som er naudsynt for skogbruk på tilgrensande areal

o Traktorveg i samband med jordbruk

o Støl/seterområde

o Beite

o Reindrift

Utforming av forskrift

Dersom det går vegar/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Statsforvaltaren vurdere om det kan bli gitt føresegn om merking, rydding og vedlikehald av desse. Det bør bli lagt til rette for drift og vedlikehald av eventuelle støl-/seterområde og bli opna for andre tekniske tiltak som bidreg til ein landbruksmessig utnytting av området. Dersom slike tiltak ikkje er ønskeleg innanfor verneområdet, må det bli gitt ei fagleg grunngjeving for dette i høyringsdokumenta.

Beite vil vere aktuelt i mange område som blir foreslått verna som naturreservat. Det bør difor bli vurdert om forskrifta kan opne for dette. Viss ikkje, må det bli gjort greie for kvifor i høyringsdokumenta. Dersom det blir opna for beiting i området bør det også bli utarbeida føresegn for utsetting av saltsteinar og oppføring/vedlikehald av gjerde og sankekveer.

For alle tiltaka over må det bli vurdert om det kan bli gitt føresegn om motorferdsel i samband med tiltaka. Det bør bli gitt generelt unntak frå føresegna om ferdsl i samband med uttransportering av sjuke og skadde bufe.

Vi går ut frå at Statsforvaltaren sin landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også vere nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltninga i arbeidet.»

Forsvarsbygg (brev datert 07.12.21) uttaler følgende:

«Vi ser foreløpig ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de tek naudsynte unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber og om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterligere merknader til verneframlegget nå.»

BirdLife Norge avdeling Telemark (brev datert 14.12.21) uttaler følgende:

«Kartlegging av fuglelivet i foreslåtte verneområder

Vi er opptatt av at kartleggingsprosessen frem til endelig vern av skogsområder må inkludere kartlegging av fuglelivet i de aktuelle områdene. En gjennomgang av tidspunktene for kartleggingene av de aktuelle områdene i denne saken viser at et klart flertall skjer fra september til november. Noen få i august og én i juli. Flere arter av trekkfugl har allerede dratt fra landet i september. På sensommeren og høsten er det i tillegg mange fuglearter som ikke gjør så mye av seg eller til og med har flyttet seg ut av hekkeområdene, og disse kartlegges dermed best på sen vinteren eller våren.

Et eksempel for å vise mangelfull kartlegging av fugl er rapporten fra Modalen i Tokke kommune. I løpet av 7 feltdager så var det enten ingen fuglearter som ble observert eller ingen som var viktige nok til å bli nevnt.

Et annet aspekt er at når man har feltarbeid for å påvise en del av de andre artsgruppene, så som lav, sopp, karplanter og biller, så krever dette så stor oppmerksomhet at det ofte kan bli vanskelig å få med seg det fuglelivet som må være i området med mindre man har dedikert personell til stede.

Om frivillig vern av skog

Sett bort i fra mangelfull kartlegging av fugleliv er BirdLife Telemark positive til frivillig vern av skog. Men det betyr ikke automatisk at alle områdene som blir foreslått for vern er like godt egnet til dette vernet.

Det er viktig at de områdene blir satt av til frivillig vern er av en slik verdi at det føles viktig å verne områdene. Når det er et mål at 10% av skogen i landet vårt skal vernes så er det viktig at skogen har stor nok verdi til å forsvare et vern, og at resurser ikke går med på vern av områder som er av lav verdi for biologisk mangfold.

Ettersom grunneiere får kompensasjon for å avgi et område til frivillig vern samt at det finnes begrensede midler til dette, så bør man også være tilbakeholdende med å verne områder uten så store verneverdier.

Forslag i forbindelse med verneplanarbeidet

BirdLife Telemark foreslår at de områdene som kun har lokal verneverdi (område 3, 5, 8, 9, 21 og 25 går ut av planene for frivillig vern og at de midlene som skulle blitt brukt til dette heller brukes ved en annen anledning når man får tilbud om områder som har høyere verneverdi.

Videre foreslår vi at områdene som har regional verneverdi blir fredet. Først og fremst innenfor de områdene som kartleggerne har vurdert som verneverdig, men i tillegg at man også tillater at et område rundt blir vernet som en fornuftig buffersone for de verneverdige områdene. Dette gjelder områdene; 2, 10, 11, 12, 14, 20, 22, 23 og 27. Samtlige av de foreslåtte områder som har nasjonal eller internasjonal verneverdi bør bli vernet innenfor de rammene som er lagt.

Optimalt sett bør vern også på sikt innebære redusert omfang av jakt, spesielt på rødlistede arter.»

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (brev datert 15.12.21) uttaler følgende:

«Generell kommentar til verneplanarbeidet

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (NVMT) viser til invitasjon om å komme med uttale til Statsforvaltarens verneplanarbeid for 28 skogområde i Telemark. NVMT har i høve til skogområda lokalisert i Midt-Telemark-regionen lagt merke til at nokre av verneforslaga som nå ligg ute, viker i påfallande grad frå fagbiologars eigne verneforslag. Generelt er tendensen at fagbiologanes arronderingar er meir restriktive enn tilbydars, og i enkelte tilfelle betydeleg meir restriktive. NVMT vil nytte høvet til kommentere at det er to problem Statsforvaltaren må leggje vekt på i vernearbeidet framover: 1) Me er bekymra for at verneprosenten for Telemark på sikt kan fyllast i for stor grad opp av skog med liten eller ingen verneverdi, og 2) at vern av skogområde beståande av ungskog og hogstflater også vil kunne svekke publikums tillit til at myndigheitenes vernearbeid fagleg sett er forsvarleg. Under vil me kommentere to av dei føreslåtte verneforslaga spesielt, begge lokalisert i Nome kommune.

....

Avsluttande merknader

Naturvernforbundet i Midt-Telemark meiner at fleire interessante og viktige område i denne prosessen er blitt føreslåtte for vern, men me ser også med ei viss bekymring på tendensen til å inkludere større areal med liten eller ingen verneverdi i dei ulike forslaga. Tilfella me har valt å kommentere ovanfor skil seg spesielt ut, og da i ein slik grad at Statsforvaltaren etter vår meining bør gjera vernesonene for desse to lokalitetane meir restriktive og meir i samsvar med fagbiologanes vurderingar.»

Statnett (brev datert 16.12.21) uttaler følgende:

«Det vises til melding om oppstart av verneplanprosess - Frivillig skogvern på privat grunn - 28 områder i Telemark. Statnett har ikke transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 20.12.20) skriver at deres sektorområde ikke er berørt, og har ingen merknader.

STATSFORVALTERENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så vil vi bemerke at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområder, men skulle det være aktuelt med beitedyr her er det tatt

høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften, jf. § 4 bokstav e og g, § 6 bokstav a, 7 bokstav d og f.

Når det gjelder merknaden fra Forsvarsbygg, så vil vi kommentere at vi har tatt hensyn til unntak for militær operativ virksomhet og hensynet til militær luftoperativ virksomhet i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

I forhold til uttalelsen fra BirdLife Norge avdeling Telemark som ønsker kartlegging av fugl i områdene som inngår i oppstartsmeldingen av oktober 2021 vil vi bemerke at fugl ikke inngår som en fast del av kartleggingsoppdraget som konsulentfirmaene utfører (kartleggingen følger metodikken i håndbok 13 fra DN). Dette forklarer hvorfor det fremkommer lite eller ingen kunnskap om fugler i de biologiske kartleggingene som gjennomføres som del av verneprosessen. I en del tilfeller besitter Statsforvalteren selv kunnskap om fuglelivet i tilknytning til tilbudsområder, som da synliggjøres i høringen for det enkelte området. Kunnskap om fugl vil i noen tilfeller også kunne hentes inn fra for eksempel www.artsobservasjoner.no. Dette kan i enkelte tilfeller innebære at områder med lokal verneverdi (*) heves til en høyere verneverdi. Statsforvalteren er i prinsippet enig med BirdLife Telemark i at kartleggingen av fugl burde vært en fast del av kartleggingene.

Når det gjelder uttalelsen fra Naturvernforbundet i Midt-Telemark så gjelder den først og fremst for regionen Midt-Telemark, og Statsforvalteren har derfor ikke kommentar til deres uttalelse når det gjelder Grønlifjellet som ligger i Drangedal kommune.

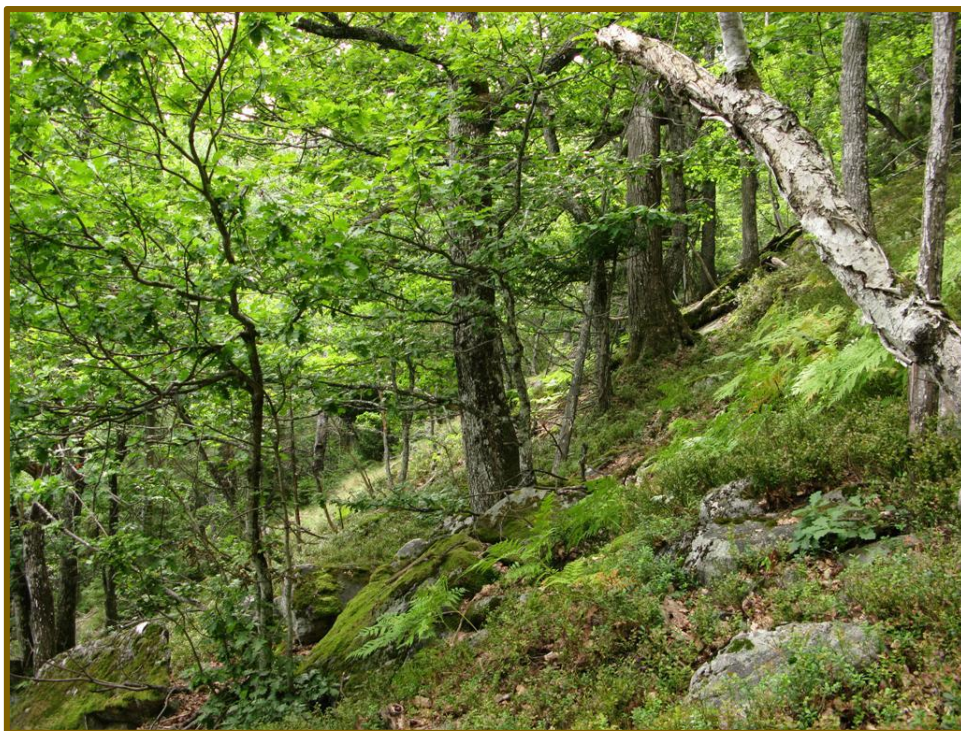
Videre saksbehandling

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes på en felles sentral og lokal høring med **frist 1. april 2022**. Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Statsforvalteren oppsummere høringa, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Navn	Kommune	Tall på grunneiere	Totalareal	Verneverdi
Grønlifjellet naturreservat	Drangedal	1	2306 daa	(***) nasjonal

Gammel blåbær-eikeskog i skrent i nordre del av Grytingheia N. Jon T. Klepsland

6. Faktaark

LOKALITET:	Grønlifjellet
KOMMUNE:	Drangedal
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	2306 daa
HØYDE OVER HAVET:	220-434 m. o. h.
EIENDOM:	Gnr./bnr.: 30/1, 30/3-5

Under gjengis det som er kjent om biologiske registreringer i tilknytning til det foreslåtte naturreservatet Grønlifjellet i Drangedal kommune. På grunn av innspill fra grunneier er området arealmessig todelt. Kunnskapsgrunnlaget er basert på fire naturfaglige registreringer, hvorav det foreligger eget faktaark for hvert av områdene. I forbindelse med edelløvsprosjektet i 2010 ble det av BioFokus foretatt registreringer av naturtyper i tre områder som omfatter *Fuglekollen Ø* (gammel fattig edellauvskog), *Grytingheia SØ* (rik edellauvskog) og *Grytingheia N* (gammel fattig edellauvskog), hvorav sistnevnte er et adskilt areal som ligger nordøst for Grønlifjellet. Grønlifjellet ble kartlagt i 2018. Til tross for at hele tilbudsarealet ikke dekkes opp av disse kartleggingene innehar de kartlagte områdene store naturverdier, og kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig.

I avsnittene om verneinteresser er blant annet såkalt «rødlistede» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er hentet fra Norsk rødliste 2015, fra Artsdatabanken. EN = sterkt truet, VU = sårbar, og NT = nær truet, der «sårbar» er mer sjelden enn «nær truet». Rapportene fra naturtypekartleggingene angir verdisetningen enten som lokalt viktig (C), viktig (B), eller svært viktig (A) for den enkelte naturtype.

OMRÅDEBESKRIVELSE: *Grønlifjellet*

Området omfatter øst-, sør- og vestvendte lisider samt noe fater på Grønlifjellet i Drangedal i boreonemoral vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonssesjon. Berggrunnen består i hovedsak av øyegneis, granitt og foliert granitt, og løsmassene består av humusdekke/tynt torvdekke over berggrunn, skredmateriale og torv.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

I dette avsnittet omtales blant annet «rødlista» naturtyper. Det er naturtyper som er gitt status etter hvor stor risiko det er for av de går tapt. Status er hentet fra Norsk rødliste for naturtyper 2018 fra Artsdatabanken. VU = sårbar.

Området domineres av intermediaære vegetasjonstyper i skog, men det er forholdsvis stort innslag av fattige vegetasjonstyper, særskilt i høyereliggende områder, og det er i tillegg en del rike arealer innenfor avgrensningens lavereliggende deler, særskilt i vestre del av undersøkt område. Middels bonitet dominerer i lisidene, men det er også små partier med høy bonitet. Eik er det dominerende treslaget i store deler av lisidene i tilbudt areal, og furu tar gradvis over dominansen i høyereliggende områder. Forekomster av gran gjør seg gradvis mer gjeldende mot lavereliggende deler og i sørvestre del av undersøkt område er gran det dominerende treslaget. Edelløvstrær som spisslønn, ask, alm og hassel forekommer i varierende grad i lisidenes midtre og nedre arealer. Svartor forekommer i sigepåvirkede partier og i lavereliggende områder og lind opptrer i lisidene i vest. Osp forekommer i hele lokaliteten med unntak av øverst på kollene og dominerer i mindre partier i sørøst og vest. Bjørk, rogn og gråor opptrer i varierende grad spredt i lokaliteten og det er en del einer i soleksponerte skreenter. Innenfor avgrensningen forekommer den rødlistede naturtypen lågurtedellauvskog (VU).

Undersøkt område domineres i hovedsak av eldre skog. Området har gjennomgående stor treslagsvariasjon med unntak av de høyeste kollene hvor eldre furuskog dominerer. Det er et stort antall hule (og grove) eiker i området og forholdsvis mange har utviklet rødmuld. I tillegg forekommer gamle individer av alm, ask, osp og gran innenfor avgrensningen. Det er rikelig med forekomster av død ved og alle treslag (i varierende grad) er representert i de feste nedbrytningsstadier. Foruten et lite parti med innplantet gran, og et parti med eldre ospesuksesjon, er det lite tegn til inngrep i nyere tid. Det forekommer imidlertid hogststubber i de ytre delene av undersøkelsesområdet i nord, samt et fåtall spredt i området trolig etter plukkhogst.

VERNEINTERESSER

Artsmangfoldet i undersøkt område er rikt og det er påvist en rekke krevende arter med forskjellige økologiske preferanser innen artsgruppene sopp, lav insekter og karplanter. Følgende rødlistede arter ble påvist: Eikeknivkjuke *Piptoporus quercinus* (EN), knuskkjukemøll *Scardia boletella* (EN), rustdoggnål *Sclerophora coniophaea* (NT), oksetungesopp *Fistulina hepatica* (NT), ruteskorpe *Xylobolus frustulatus* (NT), *Eledona agricola* (NT), svartsoneskjuke *Phellinus nigrolimitatus* (NT), almekullsopp *Hypoxylon vogesiacum* (NT), alm *Ulmus glabra* (VU) og ask *Fraxinus excelsior* (VU). Fra før er i tillegg blomsterstry *Usnea forida* (VU), breinål *Calicium adpersum* (VU), almelav *Gyalecta ulmi* (NT) og ospevitkjuke *Antrodia pulvinascens* (NT) registrert. Markboende sopp er ikke godt undersøkt på grunn av varm og tørr sommer dette året.

Grønlifjellet vil i høy grad bidra til inndekning av mangler i skogvernet. Området oppnår høy mangelopplysning som følge av 73 daa rik blandingskog i lavlandet og snaut 20 daa

eikeskog hvorav en relativt stor andel er av intermediær-rik type. Både rik blandingskog i lavlandet og eikeskog har stort udekket vernebehov i fylket.

Det ble avgrenset 4 kjerneområder i Grønlifjellet som dekker et betydelig areal innenfor avgrensningen (over 50%). Området vurderes samlet som nasjonalt verneverdig (***)

OMRÅDEBESKRIVELSE: Fuglekollen Ø

Lokaliteten ligger rett sørvest for Gryting, og består av den bratte østvendte lisen nordøst for Fuglekollen, samt et smalt skar som skjærer opp mot vest nord i området.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Mesteparten av området dekkes av fattig til intermediær edelløvskog, som veksler mellom lågurt-blåbær-eikeskog, blandingskog med blant annet eik, osp, bjørk, og lønn, skrinne bergskråninger med eik og furu, og små felt med noe rikere blandingskog (eik, lønn, osp, hassel, gran etc.). Eik er vanligste treslag.

I det nordøstvendte skaret er det hogd langt nedover ovenfra, og den høyproduktive skogen her er ung til middelaldrende løvsuksesjon. Ellers er skogen middelaldrende til gammel i hele lia. Eikeskogen domineres av halvgamle og middelsdimensjonerte trær. Enkelte ganske gamle eiketrær står langs en smal brem på nordsiden av det vesle skaret i nord, samt noen i midtre del av lia. I sør er det velutviklet gammel boreonemoral blandingskog, med grov osp og gran, ei eik på ca. 70 cm dbh (diameter i brysthøyde), og mye død ved av osp og gran, samt bl.a. ei kraftig furulåg. Død eik er sparsomt i hele lia.

VERNEINTERESSER

Området har et middels rikt utvalg av signal- og rødlistearter knyttet til gammel boreonemoral blandingskog. Av interessante vedboende sopp er det påvist eikenarreskål (*Aleurodiscus disciformis*), piggskorpe (*Dentipellis fragilis*) (på eikelåg, vokser vanligvis på osp), oksetungesopp (*Fistulina hepatica*), kystruskjuke (*Phellinus ferreus*), eikeildkjuke (*P. robustus*), ruteskorpe (*Xylobolus frustulatus*). Videre viser rapporten til at det er klart potensial for flere vedlevende arter, både av sopp og insekter, særlig på osp. Lavfloraen virker ikke spesielt rik, med sparsomt utviklet lungeneversamfunn (kun lungenever *Lobaria pulmonaria* påvist), og på grovbarket eik bl.a. rødhodenål (*Calicium salicinum*) og almelav (*Gyalecta ulmi*). Vi gjør oppmerksom på at rødlistingen det vises til her er hentet fra den norske Rødlista 2006.

Området kommer på ingen måte opp mot de viktigste lokalitetene i distriktet (bl.a. mangler eikekjemper, og skogen er i hovedsak fattig), men har likevel middels kvaliteter knyttet til eldre edelløvskog og boreonemoral blandingskog, først og fremst med hensyn til eik og osp, og med innslag av flere interessante gammelskogsarter. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

OMRÅDEBESKRIVELSE: Grytingheia SØ

Lokaliteten ligger rett nordvest for Gryting, og består av en bratt til meget bratt øst-sørøstvendt skråning, med et svært bratt skar opp mot vest. Berggrunnen er trolig amfibolitt.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Mesteparten av lia har mer eller mindre rik lågurtskog. Mye er eikedominert lågurt-edelløvskog (NT på Rødlista for naturtyper av 2018), stedvis med overgang mot rike

hasselkratt. I nord og nederst er det heterogen blandingsskog med eik, osp, hassel, lønn, ask, noe selje, gran, osv. Lind inngår på rasmarksjord i berggrøtter.

Nederst mot myra er det suksesjonsskog etter hogst, med relativt unge til middelaldrende trær. Ellers er det relativt gammel skog, med temmelig gamle trær både av eik og andre løvtrær. Grov eik av høy alder er imidlertid få, og de fleste eiketærne er halvgamle, middelsdimensjonerte trær. En hel del har mindre hulheter, mange med begynnende hulhet ved basis. Det inngår også en og annen grov og gammel eik, bl.a. står en liten ansamling av slike trær på en rygg litt oppe i lia, der det også er ei eldgammel ca. 80 cm grov eik med mesteparten av stammen er død. Liggende død eik av smådimensjoner finnes spredt i moderate mengder, mens grove læger ikke ble sett. Det er derimot en god del død ved av andre løvtrær, særlig osp.

VERNEINTERESSER

Artsmangfoldet er relativt rikt og variert, med et middels godt utvalg av interessante arter innen flere artsgrupper (men trolig med begrenset potensial for sjeldne og kravfulle arter). Karplantefloraen er relativt rik, med et godt utvalg typiske varmekjære arter for de aktuelle vegetasjonstypene, som blåveis, myske, svarterteknapp, vårerteknapp, trollbær, brunrot, kantkonvall, flekkgrisøre, bakkemynte, bergmynte, kransmynte. Av jordboende sopp ble det påvist blodrørsopp (*Boletus luridiformis*), bleklodden steinsopp (*B. reticulatus*), blektuppet småkøllesopp (*Clavulinopsis luteoalba*), kantarellvokssopp (*Hygrocybe cantharellus*), honningvokssopp (*H. reidii*), dufttrevlesopp (*Inocybe bongardii*). Av vedboende sopp finnes bl.a. oksetungesopp (*Fistulina hepatica*) på hul eik, ruteskorpe (*Xylobolus frustulatus*) på eikelåg, begerfingersopp (*Artomyces pyxidatus*) på ospelåg og stor ospeildkjuke (*Phellinus populicola*) på levende osp. På eik finnes også innslag av interessante lav: moderat utviklede lungeneversamfunn med bl.a. flishinnelav (*Leptogium lichenoides*), filthinnelav (*L. saturninum*), sølvnever (*Lobaria amplissima*), lungenever (*L. pulmonaria*), stiftfiltlav (*Parmeliella triptophylla*) og kystårenever (*Peltigera collina*), og skorpelav som almelundlav (*Bacidia rubella*) og rødhodenål (*Calicium salicinum*). Vi gjør oppmerksom på at rødlistingen det vises til her er hentet fra den norske Rødlista 2006.

Området er et verdifullt edelløvskogsområde, med viktige kvaliteter knyttet til rik lågurteikeskog (med bra potensial for mykorrhizasopp), dels også til gammel eik, samt i tillegg (i mindre grad) til osp, rike hasselkratt og lind. Det er imidlertid ikke i samme klasse som de viktigste lokalitetene i distriktet, bl.a. mangler eikekjemper. Lokaliteten vurderes som viktig (verdi B).

OMRÅDEBESKRIVELSE: *Grytingheia N*

Lokaliteten ligger på nordsiden av Grytingheia, et stykke sørvest for Drangedal sentrum, og omfatter de øst- til sørøstvendte delene av et lite dalføre. I nord inngår også en sørøstvendt sprekkedal. Dette er det nordlige adskilte arealet, jf. vernekartet.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Området omfatter både gammel fattig edelløvskog (eik), gammel barskog (furu), rik blandingsskog (boreonemoral sone), og noe fyllareal med uprioriterte naturtyper. Noe av blandingsskogen er blåbærskog, og bregnerik skog på blokkmark. Andre steder inngår mer krevende urter og graminider som myske, myskegras, hundekveke, skogsvingel, kranskonvall, trollurt og firblad. Unntaksvis inngår også blåveis og trollbær.

Treslagsvariasjonen er generelt stor, men sammensetningen varierer mye. Gran, eik, osp og bjørk dominerer, men stedvis inngår også en del rogn, selje, hassel, spisslønn og lind. Ask og alm forekommer meget sparsomt (og kun relativt unge trær). Skogstrukturen varierer også relativt mye. I nord, og langs bekken er skogen temmelig ung og dødvedelementene er smådimensjonerte. Lenger sør inngår derimot et parti med usedvanlig storvokst og velutviklet naturskog med enkelte gran og osp på inntil 60 cm dbh, og et par eik på 80 cm dbh. Her inngår også lind på vel 50 cm dbh. I dette partiet er det relativt mye død ved av gran, osp og lind, og kontinuiteten i slike dødvedelement er tolket å være ganske god. Ovenfor blandingsskogen er en sone med fattig blåbærskog og knauskog dominert av furu, gran og eik. Bestandsalderen er anslagsvis 120-150 år. Noen eiketrær er trolig omkring 200 år, og enkelte har antydning til stammehulheter. Noen få barlind inngår også. Eikeskogen bærer tydelig preg av tidligere gjentatt plukkhogst, og dødvedmengden er generelt lav.

VERNEINTERESSER

Flere relativt krevende gammelskogsarter er påvist, både tilknyttet eik og andre treslag. Funnfrekvensen er likevel lav, og bestandene av gode signalarter er trolig små. Spesielt nevneverdige funn omfatter breinål, rustdoggnål, grønnsko, bleikdoggnål, *Strigula stigmatella*, *Catinaria nigroclavata* og *Hypoxylon porphyreum*. Vi gjør oppmerksom på at rødlistingen det vises til her er hentet fra den norske Rødlista 2006.

Lokaliteten anses som svært viktig (verdi A). Dette fordi det inngår parti med storvokst og dødvedrik boreonemoral blandingsskog, og gammel eikeskog med spredte kontinuitetselement. At det er påvist relativt mange krevende gammelskogsarter ligger også til grunn for vurderingen.

FORMÅL

Formålet med forskriften er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av gammel og rik edelløvskog i lavlandet med utformingens lågurt-eikeskog, som har grove og hule eiketrær og mye død ved.

Videre er formålet å bevare et område som har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter av karplanter, sopp, lav og insekter.

ANDRE INTERESSER

Ingen kjente.

TEKNISKE INNGREP

Ingen kjente.

PLANSTATUS

Området ligger i område avsatt til LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde) formål.

MERKNADER

Ingen spesielle.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Tabellen under viser skogbruksdata for tilbudsområdet.

Navn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa			Tilvekst	Volum
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Vann	Imp.	m ³ /daa	m ³
Sum reservat	2313	56	380	1721	2157	55		101	0,14	14036

Skogdatene er levert av AT Skog. Tallene er foreløpige og området er ikke befart. Endringer må påregnes.

LITTERATUR

Brynjulvsrud J. G. 2019. Naturverdier for lokalitet Grønlijellet, registrert i forbindelse med prosjekt.Frivilligvern 2018. NaRIN faktaark. BioFokus

Fuglekollen Ø, Tom H. Hofton (2010): <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00092877>

Grytingheia SØ, Tom H. Hofton (2010): <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00092784>

Grytingheia N, Tom H. Hofton (2010): <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00092846>

Boreonemoral blandingskog med rikelige forekomster av død ved. Foto: John Gunnar Brynjulvsrud

7. Forslag til verneforskrift

Kommentarer til forskriftene

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

Definisjon på større arrangement er om lag 30 deltakere. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7 bokstav f.

Merking og vedlikehold av eksisterende stier og veier.

Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn. Dersom det viser seg å være stier en ikke har kjent til ved vernet, som ønskes ryddet, kan det etter søknad gis dispensasjon etter § 7 a til rydding og vedlikehold.

Motorferdsel.

Motorferdsel er forbudt etter § 5 bokstav a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Tillatelse kan gis for flere år, vanligvis opp til fem år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og ridning.

Frilufsloven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge frilufslovens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 bokstav b.

Brenning av bål.

Det er vanlig at det er åpnet for brenning av bål i store reservat (over ca. 1000 daa). En må da benytte tørrkvist eller ved en har med seg, det er ikke tillatt å felle eller hogge opp døde trær.

Oksetungesopp *Fistulina hepatica* (NT). Foto: John Gunnar Brynjulvsrud

Forskrift om vern av Grønlifjellet naturreservat, Drangedal kommune, Vestfold og Telemark

Fastsatt ved kongelig resolusjon med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av gammel og rik edelløvskog i lavlandet med utformingen lågurt-eikeskog, som har grove og hule eiketrær og mye død ved.

Videre er formålet å bevare et område som har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter av karplanter, sopp, lav og insekter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Drangedal kommune: 30/1, 30/3-5.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 2306 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet desember 2021. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Drangedal kommune, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Vedlikehold og merking av eksisterende stier vist på vernekartet.

- e. Vedlikehold av traktorvei inntegnet på vernekartet, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- f. Beiting.
- g. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- h. Utsetting av saltstein.
- i. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- j. Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5 *Regulering av ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Utenom eksisterende stier er sykling, ridning og bruk av hest forbudt.

§ 6 *Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene*

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7 *Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- d. Hogst av etablerte plantefelt.
- e. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 bokstav d.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav e og h og § 7 bokstav b, c, d og f.

§ 8 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Hul eik med stammeomkrets 340 cm Foto: John Gunnar Brynjulvsrud